

Färgelanda kommun
kommun@fargelanda.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter prioriterad tillsyn i Bruksskolan Ödeborg
i Färgelanda kommun

Tillsyn i Bruksskolan Ödeborg

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Färgelanda kommun under vårterminen 2015. Bruksskolan Ödeborg besöktes av Skolinspektionen mellan den 14 och den 16 april 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Officiell statistik för läsåret 2013/14 visar att eleverna i årskurs 6 på Bruksskolan har en högre genomsnittligt betygspoäng i de flesta ämnena i jämförelse med såväl kommunens som rikets genomsnitt. I alla de ämnen där statistik redovisas fick också samtliga elever minst betyget E. Av skolans uppföljning av betygstatistik för eleverna i årskurs 6, hösterminen 2014, framgår det att elevernas genomsnittliga meritvärde uppgick till 193 poäng. Spridningen bland eleverna när det gäller meritvärde var mellan 75 till 290 poäng. 32 procent av eleverna i årskurs 6 hade under hösterminen 2014 betyg F i ämnet matematik

När det gäller elevernas kunskapsresultat i årskurs 3 saknar skolan en sammanställning. När det gäller andelen elever som, läsåret 2013/2014, uppnådde kravnivån i de nationella proven i svenska och matematik för årskurs 3, var resultatet lägre för skolenheten jämfört med resultaten i Färgelanda kommun och i riket. Samtliga elever i årskurs 3 uppnådde inte kravnivån för ämnesproven i svenska och matematik.

Resultaten i de nationella proven i engelska för årskurs 6, låg lägre eller på samma nivå som resultatet i Färgelanda kommun och i riket. När det gäller provbetyg i matematik låg resultaten för Bruksskolan högre än resultaten i Färgelanda kommun och i riket (13,7 jämfört med 13,3 och 12,8). Bruksskolans sammanslagna resultat när det gäller de nationella proven i svenska, låg något högre än riksgenomsnittet. Delprevet, muntlig förmåga i svenska, avvek positivt gentemot övriga skolor i Färgelanda kommun och i riket (16,0 jämfört med 14,8 och 14,3). Det gäller även skriftlig förmåga där Bruksskolans resultat låg relativt högt över riksgenomsnittet (13,2 jämfört med 11,8). När det gäller delprevet, läsförståelse, låg Bruksskolans resultat lägre jämfört med rikets. Bruksskolans resultat när det gäller provbetygen i naturorienterande ämnen (kemi), var på samma nivå som rikets genomsnittliga resultat. I de samhällsorienterande ämnena (geografi) var Bruksskolans resultat högre än rikets.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2015-09-24
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2015-09-24
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2015-09-24

Sammanfattande bedömning

Trots att eleverna vid Bruksskolan i flera avseenden har goda kunskapsresultat visar tillsynen att det finns brister inom flera områden som är viktiga för elevernas lärande. Särskilt angeläget är det att skolan utvecklar sitt arbete med att ge eleverna det särskilda stöd de behöver. Skolinspektionens utredning visar att verksamheten vid Bruksskolan saknar fungerande rutiner och metoder för att utreda de nyanlända elevernas kunskaper inom naturorienterande och samhällsorienterande ämnen. Det saknas därför på Bruksskolan ett tillräckligt underlag för att fatta beslut om anpassad studiegång för eleverna. Trots detta görs detta regelmässigt i skolan. Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att Bruksskolan inte erbjuder särskilt stöd i fler ämnen än matematik, svenska och i vissa fall engelska, trots att behov finns bland eleverna.

Bruksskolan erbjuder inte heller studiehandledning på modersmålet på det sätt och i den omfattning eleverna behöver, vilket får konsekvensen att eleverna inte kan delta i undervisning i samtliga ämnen förrän de har tillgodogjort sig tillräckliga kunskaper i svenska. Detta, liksom tillgången till studie- och yrkesvägledning och elevhälsans samtliga kompetenser bedömer Skolinspektionen emellertid på huvudmannanivå.

När det gäller bedömningsområdet förutsättningar för utbildningen visar Skolinspektionens utredning att elevhälsan inte främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Utredningen visar att det saknas tillgång till psykolog i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete samt att elevhälsans arbete domineras av enskilda elevärenden.

När det gäller skolans kvalitetsarbete, visar Skolinspektionens utredning att Bruksskolan saknar en dokumenterad sammanställning av elevernas kunskapsresultat på skolenhetsnivå med undantag av betygssammanställningen i årskurs 6 och uppföljningen av de nationella proven i årskurs 3 och 6. Det medför att verksamhetens analys som beskrivs i "Kvalitetsredovisning, Läsåret 2013/2014" saknar en dokumenterad och tydliggjord koppling till skolans kunskapsresultat, och det framgår således inte vad behovsanalysen ska relateras till.

I kvalitetsarbetet saknas också konkretiserade åtgärder som skolan avser att vidta vilket innebär att rektorn inte kan planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och inte heller dokumentera ett sådant arbete.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Färgelanda kommun att senast den 24 september 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beskrivning av arbetsområdet

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Färgelanda kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som

minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn ska se till att alla elevers eventuella behov av särskilt stöd, oavsett ämne, utreds skyndsamt. Utredning ska genomföras innan beslut om särskilt stöd, i form av exempelvis anpassad studiegång, fattas.

Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att eleven, oavsett ämne, ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven behöver, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering till bedömning av brist

Utredning

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta enligt skollagen anmälas till rektor. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Skolinspektionen har tagit del av tre exempel på beslut om "åtgärdsprogram, särskild undervisningsgrupp, anpassad studiegång" med tillhörande pedagogiska kartläggningar för elever i förberedelseklassen. Vid

Skolinspektionens genomgång av besluten, går det att utläsa att samtliga beslut har det gemensamt att de innebär att eleven ska få undervisning i svenska som andraspråk och matematik i särskild undervisningsgrupp och att eleven inte ska få någon undervisning i naturorienterade och samhällsorienterade ämnen. De pedagogiska kartläggningarna innehåller ingen bedömning av elevernas kunskapsnivåer och förmåga att följa undervisningen i naturorienterade och samhällsorienterade ämnen. Vid intervju berättar rektor att elevernas kunskapsnivå bedöms i samband med inskrivningssamtal där rektor och lärare i förberedelseklassen, övergripande tar upp frågor om elevernas bakgrund för att ta reda på vad eleverna har för kunskaper i olika ämnen. Vid intervju med lärare för förberedelseklassen berättar de att skolan tar reda på elevernas kunskaper i olika ämnen inom ramen för ämnet svenska som andraspråk. Lärarna berättar vidare att de inte har något bra kartläggningmaterial för att utreda var eleverna befinner sig kunskapsmässigt i de samhällsorienterade och naturorienterade ämnena. De beskriver vidare att det är en nackdel att läromedlen i dessa ämnen innehåller så många instruktioner och beskrivningar på svenska, eftersom detta gör att det blir svårt att arbeta utan stöd. I intervju med lärarna i förberedelseklassen, berättar de att samtliga nyanlända elever har reducerad timplan i de samhällsorienterade och naturorienterade ämnena. Lärarna berättar att de emellertid försöker väva in inslag av undervisning i samhälls- och naturvetenskap i svenska- och matematikundervisningen. De uttrycker att det är en balansgång mellan elevernas behov att tillgöra sig de samhällsorienterade och naturorienterade ämnen och deras behov av att tillgodogöra sig språket. Rektor uppger vid intervju och i kommentarer till Skolinspektionens protokoll, att de nyanlända eleverna "till viss del" arbetar med samhällskunskap inom ramen för svenska- och matematikundervisningen.

I skolans dokument "Kvalitetsredovisning Läsåret 2013/2014", framgår det att det är stor spridning på de nyanlända elevernas kunskaper och att det finns elever som "aldrig har fått någon skolgång i sina hemländer och där föräldrarna är analfabeter och det finns elever som har god skolbakgrund med föräldrar som är högutbildade". Vidare framgår det i kvalitetsredovisningen att "det är viktigt att lärare som möter våra nyanlända gör kartläggning av elevernas kunskaper så att varje elev får en individuell utvecklingsplan utifrån sin kunskapsnivå".

Av Skolinspektionens utredning framgår att verksamheten saknar fungerande rutiner och metoder för att utreda de nyanlända elevernas kunskaper inom naturorienterade och samhällsorienterade ämnen. Det saknas därför ett tillräckligt underlag för att fatta beslut om särskilt stöd i form av anpassad

studiegång för eleverna i förberedelseklassen när det gäller de naturorienterande- och samhällsorienterande ämnena.

Särskilt stöd

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd enligt skollagen. Vidare anger skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver och att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärarna gör.

I samband med tillsynsbesöket vid Bruksskolan har Skolinspektionen tagit del av den dokumentation finns kring de elever i årskurs 6 som fick betyget F i något ämne vid höstterminens slut, läsåret 2014/2015. Av dokumentationen framgår att det finns elever som har fått ett eller flera F i betyg. Betygen omfattar F i svenska, matematik, engelska, historia, fysik, kemi, biologi, samhällskunskap, idrott och hälsa och svenska som andraspråk. Vid genomgång av elevernas åtgärdsprogram framgår det att särskilt stöd, i form av undervisning av speciallärare, erbjuds i ämnena svenska och matematik. Vid intervjuer med lärare framkommer det att det finns elever som exempelvis riskerar att inte nå målen i samhällskunskap, och att dessa elever får särskilt stöd i svenska men inte i samhällskunskap. Enligt intervju med lärarna för årskurserna F-3 prioriterar skolan att erbjuda eleverna särskilt stöd i svenska och matematik. Vidare framhåller lärarna att det inte fattas beslut om särskilt stöd i andra ämnen än svenska och matematik och bland äldre elever i engelska. Detta förhållande bekräftas vid intervju med personalen i elevhälsan. Även lärarna för årskurserna 4-6, uppger vid intervju att det finns behov av särskilt stöd också i ämnen utöver svenska, matematik och engelska, men att eleverna inte får det stödet. Enligt lärarna dokumenteras inte heller behovet av särskilt stöd i åtgärdsprogrammen. Enligt intervju med lärare och rektor sker i vissa fall istället anpassningar inom ramen för det särskilda stödet i svenska då specialläraren kan förtydliga begrepp inom de samhällsorienterande ämnena och på motsvarande sätt i matematik, när det gäller begrepp inom de naturorienterande ämnena. Rektor uppger vid intervju att särskilt stöd endast erbjuds i svenska och matematik och att skolans resurser begränsar möjligheten

att erbjuda stöd i andra ämnen. Rektor säger vidare i intervjun att kommunens ledningsgrupp har diskuterat att det måste vara likvärdiga resurser i kommunen och att rektor "för frågan uppåt" i kommunens organisation. Det framkommer i intervjuer med lärare att det också finns elevärenden där elevens svårigheter att nå kunskapsresultaten har med annat än konkreta inlärningssvårigheter att göra, exempelvis kan det vara social problematik. Elever med sådan problematik saknar, enligt intervju med lärarna, också åtgärdsprogram som utgår ifrån elevernas behov.

Vid intervjuer med såväl lärare som rektor framgår att det finns elever som har behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet, men som inte får detta behov tillgodosett. Detta är emellertid ett område som bedöms på huvudmannanivå.

Av Skolinspektionens utredning framgår att ansvariga på skolan inte ger elever i behov av särskilt stöd, det särskilda stöd som de behöver trots att rektor känner till elevernas stödbehov. Enligt utredningen ges särskilt stöd enbart i form av speciallärarstöd i matematik, svenska och i vissa fall i engelska, trots att det finns elever som kan behöva stöd i andra ämnen eller som har behov av andra former av särskilt stöd.

Motivering till föreläggande som ingripande

Färgelanda kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Färgelanda kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Färgelanda kommun att senast den 24 september 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beskrivning av arbetsområdet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som

skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Färgelanda kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärd

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärd behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn ska se till att elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I de skriftliga redogörelser för verksamheten som Skolinspektionen har begärt inför tillsynen, uppger både rektor och huvudmannen att psykologkompetens köps in till verksamheten vid behov. Personal från elevhälsan uppger i intervju att psykologtjänst köps in för utredningar som gäller enskilda elever. Rektor uppger i intervju att det saknas tillgång till psykolog vid elevhälsans förebyggande arbete.

I intervju med representanter för elevhälsan berättar de att det förekommer inslag av förebyggande arbete när det gäller specialpedagogens arbete med att följa upp verksamhetens resultat med screening. Specialpedagogen har också uppdrag att verka för att skapa likvärdighet i kommunens arbete med att tillhandahålla särskilt stöd i grundskolorna. Kurator berättar vidare i intervjun att elevhälsan arbetar med att "ta tag i saker" så tidigt som möjligt för att förebygga ur ett individperspektiv. Vidare berättar de intervjuade att elevhälsan har diskuterat behov av föräldrastöd, att de pratar om strukturer i klasser och att elevhälsan "försöker förebygga när det gäller ledarskap i klassrummet och kring enskilda elever". Enligt elevhälsan har de möten med rektor en gång i månaden då enskilda individärenden hanteras utifrån protokoll och minnesanteckningar. Elevhälsan säger vidare i intervjun att de inte har det förebyggande arbetet som en formell punkt på mötena.

Lärarna uttrycker de efterlyst ett mer förebyggande och hälsofrämjande arbete från elevhälsan, men att detta inte hunnits med av elevhälsan. Lärarna uppger att det finns behov av ett sådant arbete i klasserna. Även lärarna i årskurs 4-6 uttrycker att elevhälsan inte hinner arbeta förebyggande och hälsofrämjande.

Rektor uppger att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet i nuläget är begränsat till enstaka insatser och framförallt för enskilda elever. Enligt rektor har dock huvudmannen initierat att elevhälsans förebyggande uppdrag ska förtydligas ur ett kommunövergripande perspektiv. I dagsläget arbetar specialpedagogen med screeningverksamhet från årskurs F-9 i förebyggande syfte och handledning sker av elev, elevgrupper, lärare eller lärargrupper vid enstaka tillfällen.

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevhälsan inte främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål, trots att vissa inslag av förebyggande arbete förekommer. Utredningen visar att det saknas tillgång till psykolog i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete samt att elevhälsans arbete domineras av enskilda elevärenden.

Motivering till föreläggande som ingripande

Färgelanda kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Färgelanda kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Färgelanda kommun att senast den 24 september 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beskrivning av arbetsområdet

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Färgelanda kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn ska följa upp skolenhetens resultat. Uppföljningen ska genomföras i relation till de nationella målen och dokumenteras.

Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen ska rektorn besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder och dokumentera de beslutade åtgärderna.

Rektorn ska planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomföra dessa. Planeringen och åtgärderna ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det vid skolenheten bedrivs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det framkommer att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat.

Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade kvalitetsarbete. I dokumentet "Kvalitetsredovisning, Läsåret 2013/2014" finns en sammanställning av elevernas resultat i de nationella ämnesproven i årskurs 3 och 6, liksom en sammanställning av betyg från vårterminen 2014 för årskurs 6. Det finns också en sammanställning av betygsanalyser för årskurs 6, som gäller vår- och höstterminen 2014. Vid intervju med rektor och vid dokumentstudier, framkommer det emellertid att det saknas en uppföljning av elevernas kunskapsresultat i övriga ämnen och årskurser.

Enligt intervju med rektor och lärare dokumenteras bedömningen av elevernas individuella kunskapsresultat, i förhållande till de nationella målen, i verksamhetssystemet Unikum. Rektor tar ut uppgifter ur systemet på individnivå och klassnivå. Lärarna i årskurs F-3 uttrycker att de tror att specialpedagogen har en sammanställning av kunskapsresultaten per klass. Lärarna berättar vidare att de utvärderar de åtgärder som de har arbetat med

under läsåret vid dess slut. Lärarna i årskurs 4-6 berättar i intervju att de för diskussioner i arbetslaget om hur de kan utveckla undervisningen för klasserna som de ansvarar för.

Rektor berättar vid intervju att tid finns avsatt för arbetslagen att utvärdera verksamheten i december och juni. Vid intervju med lärarna berättar de att de utvärderar sitt arbete i förhållande till målområden som exempelvis "Trygghet och studiero", "Kunskap och Normer och värden". I "Kvalitetsredovisning, Läsåret 2013/2014" framgår det under rubriken "Åtgärder" en beskrivning i punktform av vad verksamheten behöver förbättra för att utveckla verksamheten i förhållande till respektive målområde. Under exempelvis målområdet "Normer och värden", finns följande åtgärder:

"Vi behöver diskutera formerna för elevråd och när det ska ligga på schemat", "Planen mot diskriminering och kränkande behandling ska årligen revideras. Nuvarande plan skickas hem till föräldrar inför föräldramötet, för att få in kommentarer och åsikter från elever och föräldrar.", "Fortsätta öka, på ett planerat och strukturerat sätt, tillfällen i och utanför undervisning för att våra nyanlända elever ska få träna svenska och inkluderas i skolans gemenskap. Vi kan t.ex. göra fotbollsturneringar där vi vuxna skapar bra lag."

Rektor säger i intervju att arbetet med att dokumentera åtgärder som ska vidtas för att utveckla verksamheten, kan bli bättre och förtydligas. Vidare säger rektor att innehållet som beskrivs under rubriken "Åtgärder", kan beskrivas som en behovsanalys, och att verksamhetens utgångspunkt är att lärarna visserligen ska arbeta med förbättringspunkterna och att det sker i praktiken, men att inventeringen av behov inte är förtydligad i dokumenterade mål. Enligt rektor pågår ett utvecklingsarbete när det gäller verksamhetens systematiska kvalitetsarbete och att dokumentera arbetet i samtliga steg.

Av Skolinspektionens utredning framgår att Bruksskolan saknar en dokumenterad sammanställning av elevernas kunskapsresultat på skolenhetsnivå med undantag av betygssammanställningen i årskurs 6 och uppföljningen av de nationella proven i årskurs 3 och 6. Det medför att verksamhetens analys som beskrivs i "Kvalitetsredovisning, Läsåret 2013/2014" saknar en dokumenterad och tydliggjord koppling till skolans kunskapsresultat, och det framgår således inte vad behovsanalysen ska relateras till. Av utredningen framgår vidare att skolan saknar konkretiserade åtgärder som skolan avser att vidta i förhållande till behovsanalysen som återfinns i kvalitetsredovisningen. Utredningen visar slutligen att avsaknaden av konkretiserade åtgärder innebär att rektorn inte kan planera för

genomförandet av utvecklingsåtgärder och inte heller dokumentera ett sådant arbete.

Motivering till föreläggande som ingripande

Färgelanda kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Färgelanda kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

På Skolinspektionens vägnar

Frida Eek
Beslutsfattare

Katrin Söderlind
Föredragande

Beslut

2015-06-03
17 (19)

Dnr 43 - 2014:7808

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Bruksskolan Ödeborg

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Bilaga 2: Fakta om Bruksskolan Ödeborg

Bruksskolans är en av Färgelanda kommuns tre skolor med årskurserna F-6 och ligger i samhället Ödeborg ett par kilometer från Färgelanda centrum. Skolan har 122 elever som är fördelade på en förskoleklass samt en klass vardera i grundskolans årskurser 1-6, ett fritidshem samt en förberedelseklass för nyanlända elever i grundskolans årskurser 1-6. Skolans elever och lärare är uppdelade i två arbetslag. Skolenheten leds av en rektor som har varit anställd på skolan sedan mars 2014. Rektorn är också ansvarig för verksamheten i Högsäter skola.